

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-III-1747/2021

Zagreb, 1. travnja 2026.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Drugom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sudac Ante Galić, predsjednik Vijeća, te suci Mato Arlović, Lovorka Kušan, Maša Marochini Zrinski, Rajko Mlinarić i Miroslav Šeparović, članovi Vijeća, u postupku koji su ustavnom tužbom pokrenuli Đurđica Matić Glažar i Đorđe Matić, oboje iz Rijeke, koje zastupa Jakov Alač, odvjetnik u Rijeci, na sjednici održanoj 1. travnja 2026. jednoglasno je donio

O D L U K U

- I. Ustavna tužba se usvaja.
- II. Ukidaju se presuda Županijskog suda u Splitu broj: GŽ-1997/2019-5 od 23. siječnja 2020. i točka I. podtočka 2. izreke presude i rješenja Općinskog suda u Rijeci broj: P-1183/2018-27 od 31. svibnja 2019. u dijelu presude.
- III. U ukinutom dijelu predmet se vraća Općinskom sudu u Rijeci na ponovno odlučivanje.

O b r a z l o ž e n j e

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Ustavnu tužbu podnijeli su Đurđica Matić Glažar i Đorđe Matić, oboje iz Rijeke (u daljnjem tekstu: podnositelji), koje zastupa Jakov Alač, odvjetnik u Rijeci. Ustavna tužba podnesena je u povodu presude Županijskog suda u Splitu broj: GŽ-1997/2019-5 od 23. siječnja 2020. (u daljnjem tekstu: osporena presuda) i presude i rješenja Općinskog suda u Rijeci broj: P-1183/2018-27 od 31. svibnja 2019. (u daljnjem tekstu: prvostupanjska odluka).

1.1. Podnositelji su istodobno s pravodobnom ustavnom tužbom protiv osporene presude podnijeli i prijedlog za dopuštenje revizije Vrhovnom sudu Republike Hrvatske.

Podneskom od 11. ožujka 2021. podnositelji su Ustavnom sudu predložili nastavak ustavnosudskog postupka, nakon što je njihov prijedlog za dopuštanjem revizije rješenjem Vrhovnog suda broj: Revd 2118/2020-2 od 15. prosinca 2020. odbačen kao nedopušten. Revizijsko rješenje podnositelji nisu osporili.

2. Osporenom presudom Županijski sud u Splitu odbio je žalbu podnositelja i potvrdio prvostupanjsku odluku, a kojom je Općinski sud u Rijeci točkom I. izreke podtočkom 1. u dijelu presude odbio tužbeni zahtjev podnositelja kojim su od tuženika Grada Rijeke s naslova zakupnine dijela nekretnine u suvlasništvu podnositelja, označenih kao kč. br. 1720/16 površine 106 m² i kč. br. 1720/2 površine 85 m², obje upisane u k.o. Trsat-Sušak, a na kojim nekretninama je izgrađena cesta i nogostup (klasificirana kao nerazvrstana cesta - javno dobro) zatražili isplatu iznosa od 55.800,00 kuna sa specificiranim zakonskim zateznim kamatama.

Podtočkom 2. točke I. izreke u dijelu presude prvostupanjske odluke odbijen je također i dio tužbenog zahtjeva kojim su podnositelji od tuženika na ime naknade vrijednosti za oduzeto zemljište (iste naznačene kč. br.) zatražili isplatu iznosa od 111.153,160 kuna sa pripadajućim zakonskim zateznim kamatama.

Podtočkom 3. točke I. izreke u dijelu presude prvostupanjske odluke odbijen je nadalje i tužbeni zahtjev kojim su podnositelji zatražili predaju u posjed prijemnih kč. br., dok je podtočkom 4. točke I. izreke u dijelu presude prvostupanjske odluke odbijen zahtjev podnositelja za naknadu parničnog troška.

2.1. Točkom II. izreke prvostupanjske odluke u dijelu presude naloženo je podnositeljima da tuženiku nadoknade trošak provedenog parničnog postupka.

2.2. U dijelu rješenja prvostupanjske odluke utvrđeno je da su dio tužbenog zahtjeva u odnosu na zatraženu isplatu podnositelji povukli.

3. Podnositelji u biti osporavaju podtočku 2. točke I. izreke u dijelu presude prvostupanjske odluke kojom je odbijen dio njihovog tužbenog zahtjeva za isplatu naknade na ime vrijednosti oduzetog zemljišta (prijemne kč. br.) i smatraju da su im u tom dijelu osporenim drugostupanjskom presudom i prvostupanjskom odlukom povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 14., 48. stavkom 1. i 50. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.).

3.1. Za potrebe ustavnosudskog postupka, na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), pribavljen je na uvid spis predmeta Općinskog suda u Rijeci broj: P-1183/2018.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

4. Prijepor u postupku koji je prethodio ustavnosudskom postupku bio je tužbeni zahtjev podnositelja kojim su, kao suvlasnici u 1/2 dijela navedenih kč. br., tvrdili da su im navedene nekretnine oduzete iz posjeda i da im za faktično izvlaštenje Grad Rijeka nikada nije isplatio vrijednost oduzetog zemljišta.

Na navedenoj je čestici prije 28. srpnja 2011., kada je stupio na snagu Zakon o cestama ("Narodne novine" broj 84/11., 22/13., 54/13., 148/13., 92/14., 110/18. i 144/21.; u daljnjem tekstu: ZoCest/11), sagrađena javna cesta i nogostup (označena kao nerazvrstana cesta) koja se od tada koristi u prometu.

4.1. Općinski sud u Rijeci, nakon provedenog dokaznog postupka prvostupanjskom odlukom odbio je u cijelosti tužbeni zahtjev podnositelja (v. t. od 2. do 2.2. ove odluke). Za ovaj ustavnosudski postupak mjerodavni dio obrazloženja prvostupanjske odluke glasi:

"Iz dokumentacije na listu 8-24 spisa ovaj sud drži utvrđenim kako su nekretnine označene kao kč.br. 1720/16 površine 106 m² k.o. Trsat-Sušak i kč.br. 1720/2 površine 85 m² k.o. Trsat-Sušak u zemljišnim knjigama Općinskog suda u Rijeci bile upisane kao vlasništvo Jelke Matić koja je iste stekla kupoprodajnim ugovorom sklopljenim 1951. te su 1959. nacionalizirane i upisane kao društveno vlasništvo s pravom korištenja Matić Jelke.

Iz dokumentacije na listu 19-20 i 165-172 spisa ovaj sud drži utvrđenim da su 1. i 2. tužitelji kao pravni sljednici Jelke Matić pravo vlasništva predmetnih nekretnina stekli 20. travnja 1998. temeljem rješenja Primorsko-goranske županije, Ureda za imovinsko pravne poslove Rijeka Klasa: UP/I-942-05/97-01/416-GČ/SS Ur.broj: 2170-08-98-4 od 20. travnja 1998., a rješenjem Ureda državne uprave Primorsko-goranske županije, Službe za imovinsko-pravne poslove UP/I 942-05/13-01/11, Ur.broj: 2170-04-02/8-13-2 od 18. lipnja 2013. odbijen je prijedlog tuženika da se oglasi ništavim naprijed citirano rješenje kao neosnovano.

(...)

Predmetno zemljište je u funkciji javne gradske površine i neto korisna površina kč.1720/16 je 106 m², a neto korisna površina dijela kč. 1720/2 je 18 m² te se radi o česticama koje su istih urbanističkih karakteristika ...

(...)

Iz provedenog dokaznog postupka ovaj sud drži utvrđenim kako se na utuženim česticama i to kč.br. 1720/16 površine 106 m² i dijela kč. 1720/2 površine 18 m² koje zajedno čine površine od 124 m² i koje su obje upisane u zk.ul. 680 k.o. Trsat-Sušak nalazi izgrađena cesta s nogostupom koja predstavlja nerazvrstane ceste kojom sukladno članku 3. Zakona o komunalnom gospodarstvu i komunalnoj djelatnosti održava tuženik.

(...)

Ovaj sud je prihvatio navode istaknute u postupku kako je u konkretnom slučaju utuženo zemljište postalo društveno vlasništvo temeljem ovosudnog rješenja poslovni broj Z-1358/59 te je oduzeto prijašnjoj vlasnici Jelki Matić prednici 1. i 2. tužitelja, a nakon što je oduzeto na predmetnom zemljištu je izgrađena cesta i nogostup koja predstavlja nerazvrstane ceste sukladno Zakonu o javnim cestama te (NN 180/04) koje sukladno odredbama članka 3. stavak 10. Zakona o komunalnom gospodarstvu (NN 26/03, 82/04, 178/04) održavaju jedinice lokalne samouprave.

(...)

Isto tako ovaj sud je prihvatio navode istaknute u postupku da prednici 1. i 2. tužitelja nije isplaćena naknada za oduzeto zemljište, a niti je isplaćena naknada za korištenje predmetne nekretnine te da je 1. i 2. tužiteljima vraćena predmetna nekretnina rješenjem Primorsko-goranske županije, Ureda za imovinsko-pravne poslove Rijeka, Klasa: UP/I-942-05/97-01/416GČ/SS, Ur.broj: 2170-08-98-4 od 20. travnja 1998., te su temeljem istog 1. i 2. tužitelji u zemljišnim knjigama upisani kao suvlasnici u odgovarajućim suvlasničkim omjerima.

(...)

U odnosu na dio tužbenog zahtjeva 1. i 2. tužitelja koji se odnosi na naknadu za oduzeto zemljište ovaj sud je cijenio istaknuti prigovor zastare tuženika.

Ovaj sud je tužbeni zahtjev cijenio kao odštetni zahtjev vlasnika zemljišta kojem je zemljište oduzeto bez zakonom propisanog postupka sukladno odredbama Zakona o izvlaštenju (NN 9/94, 35/94, 112/00, 114/01, 79/06, 45/11 i 34/12), a koji zahtjev zastarijeva u općem zastarnom roku od 5 godina od kada je prestalo pravo zahtijevati povrat zemljišta.

Kako je u konkretnom slučaju 1. i 2. tužitelju vraćeno sporno zemljište temeljem rješenja Primorsko-goranske županije, Ureda za imovinsko-pravne poslove Rijeka, Klasa: UP/I-942-05/97-01/416GČ/SS, Ur.broj: 2170-08-98-4 od 20. travnja 1998., a 1. i 2. tužitelji su tužbeni zahtjev kojim traže predaju u posjed i isplatu na ime stjecanja bez osnove podnijeli sudu 23. travnja 2008. te su pismenim podneskom od 19. siječnja 2010. preinačili točku III tužbenog zahtjeva i zatražili novčani iznos od 70.000,00 kn kao vid popravljivanja štete imajući u vidu da je u pitanju gradska cesta koja je izgrađena preko nekretnina tužitelja i opće korisna stvar ovaj sud drži kako je taj dio tužbenog zahtjeva u zastari."

5. Protiv prvostupanjske odluke podnositelji su podnijeli žalbu, a Županijski sud u Splitu osporenim presudom žalbu je odbio iznoseći između ostalog i tumačenje da su:

"... u konkretnoj pravnoj stvari prednici tužitelja mogli zahtijevati naknadu za oduzetu stvar već samim činom nacionalizacije odnosno donošenjem rješenja o nacionalizaciji od tada je počeo teći zastarni rok za naknadu za oduzeto zemljište."

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

6. Podnositelji u ustavnoj tužbi ponavljaju prigovore da im Grad Rijeka za oduzeto zemljište nikada nije isplatio naknadu, te da je "preko predmetnih nekretnina izgrađena gradska cesta ... da formalno izvlaštenje nije provedeno". Smatraju da se radi o arbitrarnom miješanju u njihovo pravo vlasništva, te se u tom smislu pozivaju i na presudu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP) donesenu u predmetu *Carbonara i Ventura protiv Italije* (br. 24638/94, presuda od 30. svibnja 2000.).

Predlažu ukidanje osporene presude i prvostupanjske odluke u navedenom prijedpornom dijelu.

IV. MJERODAVNO PRAVO I PRAKSA ESLJP-a

7. Članak 33. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ("Narodne novine" broj 91/96., 68/98. - članak 12. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, 137/99. - odluka USRH broj: U-I-58/97 i dr., 22/00. - odluka USRH broj: U-I-1094/1999, 73/00., 114/01., 79/06., 141/06., 146/08., 38/09. i 153/09.; u daljnjem tekstu: ZV) glasi:

"Članak 33.

(1) Pravo vlasništva može u interesu Republike Hrvatske biti zakonom oduzeto (potpuno izvlaštenje) ili ograničeno osnivanjem za drugoga nekoga prava glede vlasnikove stvari (nepotpuno izvlaštenje), u kojem slučaju vlasnik ima pravo na naknadu prema propisima o izvlaštenju.

(2) Bude li zakonom nekoj vrsti stvari oduzeta sposobnost da bude objekt prava vlasništva, to za dotadašnje vlasnike takvih stvari proizvodi jednake pravne učinke kao da je glede tih stvari provedeno potpuno izvlaštenje.

(3) Ako je vlasnik glede neke svoje stvari podvrgnut ograničenjima radi zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske, prirode, ljudskoga okoliša ili zdravlja ljudi, koja od njega, ali ne i od svih ostalih vlasnika takvih stvari, zahtijevaju težu žrtvu, ili ga inače dovode u položaj nalik na onaj u kojem bi bio da je provedeno izvlaštenje - on ima pravo na naknadu kao za izvlaštenje.

(4) Ne bude li razlog radi kojega je bilo provedeno neko izvlaštenje ostvaren u propisanom, odnosno razumnom roku, izvlaštenik ima pravo zahtijevati da se uspostavi

prijašnje pravno i faktično stanje koliko je to najviše moguće, ali tada smije zadržati samo onoliko od primljene naknade koliko je na gubitku u odnosu na stanje kakvo bi prema redovitom tijeku stvari bilo bez izvlaštenja."

Članak 131. ZoCest-a/11 glasi:

"Upis nerazvrstanih cesta u zemljišne knjige

Članak 131.

(1) Ceste koje se na dan stupanja na snagu ovoga Zakona koriste za promet vozila po bilo kojoj osnovi i koje su pristupačne većem broju korisnika, a koje nisu razvrstane kao javne ceste u smislu ovoga Zakona, postaju nerazvrstane ceste.

(2) Postojeći upisi u zemljišnim knjigama nerazvrstanih cesta iz stavka 1. ovoga članka u vlasništvu jedinice lokalne samouprave zamijenit će se po službenoj dužnosti upisom nerazvrstane ceste javnog dobra u općoj uporabi kao neotuđivog vlasništva jedinice lokalne samouprave.

(3) Nerazvrstane ceste iz stavka 1. ovoga članka koje nisu upisane u zemljišnim knjigama ili u tim knjigama nije upisano njihovo stvarno stanje, upisuju se u zemljišne knjige po službenoj dužnosti na temelju prijavnog lista koji nakon evidentiranja nerazvrstane ceste, odnosno njezinog stvarnog stanja u katastru, zemljišnoknjižnom sudu po službenoj dužnosti dostavlja tijelo nadležno za katastar.

(4) Nerazvrstane ceste izgrađene do dana stupanja na snagu Zakona o cestama ('Narodne novine', br. 84/11.) koje nisu evidentirane u katastru ili nije evidentirano njihovo stvarno stanje, evidentiraju se u katastru na temelju geodetskog elaborata izvedenog stanja nerazvrstane ceste, a koji pribavlja i nadležnom tijelu za katastar dostavlja jedinica lokalne samouprave, odnosno pravna osoba koja je ovlaštena upravljati nerazvrstanom cestom sukladno propisima iz članka 107. ovoga Zakona i rješenja nadležnog zemljišnoknjižnog suda o provedbi prijavnog lista.

(5) Prijavni list za prethodnu provedbu u zemljišnoj knjizi iz stavka 4. ovoga članka zemljišnoknjižnom sudu po službenoj dužnosti dostavlja nadležni ured za katastar na temelju pregledanog i potvrđenog geodetskog elaborata izvedenog stanja nerazvrstane ceste.

(6) Nerazvrstane ceste iz stavka 1. ovoga članka upisat će se u zemljišnu knjigu kao javno dobro u općoj uporabi, kao neotuđivo vlasništvo jedinice lokalne samouprave uz upis pravne osobe koja upravlja javnom cestom, bez obzira na postojeće upise u zemljišnoj knjizi.

(7) Nekretnine koje su prema ovom Zakonu nerazvrstane ceste i bile su u uporabi kao nerazvrstane ili javne ceste prije 1. siječnja 1997., javno su dobro u općoj uporabi u neotuđivom vlasništvu jedinice lokalne samouprave na čijem se području nalaze."

Članak 11. Zakonu o izvlaštenju i određivanju naknade ("Narodne novine" broj 74/14., 69/17. i 98/19.; u daljnjem tekstu: ZoI):

"Naknada za izvlaštenu nekretninu

Članak 11.

Za izvlaštenu nekretninu vlasniku pripada naknada u visini tržišne vrijednosti nekretnine."

7.1. U predmetu *Carbonara i Ventura protiv Italije* (navedeno, §§ 66. - 70.), ESLJP je jasno naveo kako smatra da petogodišnji zastarni rok za isplatu naknade od datuma završetka radova ima za posljedicu oduzimanje imovine podnositelja bez prava na dobivanje naknade i kako se radi o takvom miješanju u pravo vlasništva koje se smatra arbitrarnim i koje nije u skladu s člankom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" broj

18/97., 6/99. - pročišćeni tekst, 8/99. - ispravak, 14/02., 1/06., 13/17. i 6/24., u daljnjem tekstu: Konvencija) i utvrdio da je računanje zastarnih rokova od strane talijanskih sudova bilo nepredvidivo, i to iz razloga što podnositelji zahtjeva sve do 26. studenoga 1993., kad je ESLJP-u dostavljena presuda Kasacijskog suda, nisu znali sa sigurnošću da im je oduzeto njihovo zemljište.

U presudi *Carbonara i Ventura protiv Italije* (navedeno), između ostalog, navedeno je:

"66. Sud također primjećuje da, prema pravilu koje je ustanovio Kasacijski sud u svojoj presudi br. 1464 iz 1983. godine, svako konstruktivno izvlaštenje slijedi nakon nezakonitog oduzimanja posjeda zemljišta. Nezakonitost može postojati na početku, ako je oduzimanje posjeda neovlašteno, ili može nastati naknadno, ako vlasti ostanu u posjedu dulje od ovlaštenog razdoblja. Sud ima rezerve glede spojivosti sa zahtjevom zakonitosti mehanizma koji, općenito govoreći, omogućava vlastima imati koristi od nezakonite situacije u kojemu je zemljoposjedniku serviran *fait accompli*.

67. Konačno, Sud primjećuje da vlasti naknadu za oduzimanje vlasništva ne isplaćuju automatski, nego da je zemljoposjednik mora tražiti u roku od pet godina. To se može pokazati neodgovarajućom zaštitom.

68. U svakom slučaju, Sud treba provjeriti proizvodi li način na koji se domaće pravo tumači i primjenjuje posljedice koje su spojive s načelima Konvencije.

69. U ovom predmetu Sud bilježi da je, na temelju pravila o konstruktivnom izvlaštenju, Kasacijski sud držao da je podnositeljima zahtjeva 28. listopada 1972. godine oduzeto njihovo zemljište. Taj prijenos vlasništva na vlasti dogodio se dakle tijekom razdoblja posjeda bez pravnog osnova (*sine titulo*), automatski, po dovršetku javnih radova. Sud smatra da se ova situacija ne može smatrati 'predvidivom' budući da se tek u konačnoj odluci, presudi Kasacijskog suda moglo smatrati da je pravilo o konstruktivnom izvlaštenju djelotvorno primijenjeno. O tom pitanju Sud upućuje na razvoj sudske prakse (vidi stavke 21. - 31. ove presude) i na činjenicu da pravilo sudske prakse ne obvezuje sudove glede njegove primjene (vidi stavak 53. ove presude). Sud stoga nalazi da podnositelji zahtjeva sve do 26. studenoga 1993. godine, kad je tajništvu dostavljena presuda Kasacijskog suda, nisu znali sa sigurnošću da im je oduzeto njihovo zemljište.

70. Drugo, Sud primjećuje da je ova situacija omogućila vlastima steći korist od oduzimanja posjeda zemljišta koji su držali bez pravne osnove od 30. lipnja 1972. godine.

71. Nadalje, Sud primjećuje da je Kasacijski sud primijenio petogodišnji rok zastare od datuma završetka radova (28. listopada 1972. godine). Kao rezultat toga, podnositelji zahtjeva bili su lišeni mogućnosti koja im je, u načelu, bila na raspolaganju za dobivanje naknade štete."

V. OCJENA USTAVNOG SUDA

8. Polazeći od razloga kojima su podnositelji obrazložili ustavnu tužbu, Ustavni sud razmatrao ju je sa stajališta povrede članaka 48. stavka 1. i 50. Ustava, koji u relevantnom dijelu glase:

"Članak 48.

Jamči se pravo vlasništva.
(...)"

"Članak 50.

Zakonom je moguće u interesu Republike Hrvatske ograničiti ili oduzeti vlasništvo, uz naknadu tržišne vrijednosti.

Poduzetnička se sloboda i vlasnička prava mogu iznimno ograničiti zakonom radi zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi."

8.1. Članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju glasi:

"Članak 1. ZAŠTITA VLASNIŠTVA

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila uporabu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni."

8.2. Ustavni sud navodi da se članak 48. stavak 1. Ustava (opće jamstvo prava vlasništva) uvijek mora promatrati zajedno s člankom 50. Ustava koji uređuje ustavnopravne mogućnosti njegova oduzimanja, odnosno ograničavanja radi zaštite pojedinih ustavnih vrijednosti odnosno zaštićenih ustavnih dobara.

8.3. U odluci broj: U-IIIB-1373/2009 od 7. srpnja 2009. ("Narodne novine" broj 88/09.) Ustavni sud podrobno je obrazložio ustavni okvir zaštite imovinskih prava u Republici Hrvatskoj, utvrđujući da Ustav poznaje "tri pravila o vlasništvu" koja korespondiraju s istim takvim pravilima izgrađenim u praksi ESLJP-a kad je riječ o članku 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

U ustavnopravnom poretku Republike Hrvatske vlasništvo se smije oduzimati samo uz pretpostavke propisane člankom 50. Ustava, tj. zakonom, pod uvjetom da je ono u interesu Republike Hrvatske i uz naknadu tržišne vrijednosti.

Ustavni sud pri tome ističe da se ustavni izričaj "zakonom je moguće ... oduzeti vlasništvo" ne smije tumačiti doslovno, na način da je za oduzimanje vlasništva u svakom pojedinom slučaju potrebno donositi zakon u formalnom smislu. Taj ustavni izričaj znači da zakonom moraju biti propisane pretpostavke pod kojima je, u skladu s Ustavom, dopušteno u pravnim (upravnim ili sudskim) postupcima odlučivati o oduzimanju vlasništva u konkretnim pravnim (upravnim ili sudskim) stvarima (odluke Ustavnog suda broj: U-IIIB-1373/2009, navedeno, i broj: U-III-5723/2016 od 7. svibnja 2019., točka 4. obrazloženja odluke, www.usud.hr).

9. U konkretnoj pravnoj stvari nije sporno da su podnositelji suvlasnici u 1/2 dijela kč. br. 1720/16 površine 106 m² i kč. br. 1720/2 površine 85 m², obje upisane u k.o. Trsat-Sušak. Grad Rijeka oduzeo je navedenu nekretninu podnositeljima radi izgradnje ceste, ali bez provođenja postupka izvlaštenja, a koja cesta je sukladno ZoCest-u/11 postala nerazvrstana cesta. Sukladno članku 33. stavku 2. ZV-a ako je zakonom navedenoj nekretnini oduzeta sposobnost da bude objekt prava vlasništva, to za podnositelje kao dotadašnje suvlasnike te nekretnine proizvodi jednake pravne učinke kao da je u pogledu navedene nekretnine provedeno potpuno izvlaštenje. Iako se smatra da je provedeno potpuno izvlaštenje, podnositeljima nije za izvlaštenu nekretninu isplaćena naknada.

Dakle, podnositeljima je oduzeto zemljište na kojem je izgrađena cesta prije 2009. godine bez provođenja propisanog postupka izvlaštenja i bez isplate naknade za navedenu nekretninu. Stoga takvo postupanje predstavlja miješanje u njihovo pravo vlasništva.

Takvo miješanje predstavlja povredu prava vlasništva ako ne ispunjava uvjete iz članka 1. stavka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, odnosno članka 50. stavka 1. Ustava. Stoga je u konkretnom slučaju potrebno ispitati je li oduzimanje vlasništva bilo propisano zakonom ili je bilo u interesu Republike Hrvatske i je li za tako oduzeto vlasništvo osigurana i isplaćena naknada u tržišnoj vrijednosti oduzete imovine.

9.1. Ustavni sud ocjenjuje da je miješanje utemeljeno na zakonu - člankom 131. stavkom 1. ZoCest-a/11 propisano je da ceste koje se na dan stupanja na snagu ZoCest-a/11, tj. 28. kolovoza 2011. koriste za promet vozila po bilo kojoj osnovi i koje su pristupačne većem broju korisnika, a koje nisu razvrstane kao javne ceste u smislu ovoga ZoCest-a/11, postaju nerazvrstane ceste, dakle, na suvlasničkom dijelu nekretnine podnositelja izgrađena je nerazvrstana cesta koja je sukladno članku 131. stavku 2. ZoCest-a/11, po službenoj dužnosti postala javno dobro kao neotuđivo vlasništvo jedinice lokalne samouprave, u konkretnom slučaju vlasništvo tuženog Grada Rijeke.

Također, miješanje je težilo ostvariti legitimni cilj, odnosno izgradnju prometnice u javnom interesu, u smislu članka 1. stavka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, te članka 50. stavka 1. Ustava.

9.2. Stoga je daljnja zadaća Ustavnog suda utvrditi je li za tako oduzeto suvlasništvo nekretnine podnositelja osigurana i isplaćena naknada u tržišnoj vrijednosti oduzete imovine.

10. U konkretnom predmetu, podnositelji ne mogu tražiti povrat prijepornih čestica jer je na njima izgrađena nerazvrstana cesta koja je u vlasništvu tuženog Grada Rijeke. U takvoj pravnoj i faktičnoj situaciji podnositelji imaju pravo na naknadu za oduzeto zemljište na kojem je izgrađena cesta bez provođenja propisanog izvlaštenja.

10.1. Prema stajalištu prvostupanjskog suda podnositelji bi imali pravo na naknadu za oduzeto zemljište zbog izgradnje ceste bez provođenja propisanog postupka izvlaštenja, ali kako je sud tužbeni zahtjev podnositelja u tom dijelu "cijenio kao odštetni zahtjev vlasnika zemljišta kojem je zemljište oduzeto bez zakonom propisanog postupka sukladno odredbama Zakona o izvlaštenju", iznoseći tumačenje da takav "zahtjev zastarijeva u općem zastarnom roku od 5 godina od kada je prestalo pravo zahtijevati povrat zemljišta", prvostupanjski sud je utvrdio (a što je prihvaćeno i u žalbenom dijelu predmetnog parničnog postupka) da su podnositelji podnošenjem tužbe (tek) 23. travnja 2008. i s tim dijelom "tužbenog zahtjeva u zastari."

Dakle, prema stajalištu sudova nije sporno da podnositelji imaju pravo na naknadu za oduzeto zemljište zbog izgradnje ceste bez provođenja propisanog postupka izvlaštenja, ali je uz iskazanu ocjenu sudova u tom dijelu njihov tužbeni zahtjev u zastari primjenom zakonskih odredbi o proteku općeg zastarnog roka u konkretnom slučaju.

11. Ustavni sud primjećuje da je podnositeljima nekretnina faktički bila oduzeta iz posjeda za izgradnju ceste bez provođenja zakonom predviđenog postupka za izvlaštenje, za koje faktično izvlaštenje u konačnici podnositelji nisu niti ostvarili pravo na naknadu tržišne vrijednosti nekretnina na kojima su izgubili posjed.

Ustavni sud utvrđuje da sadašnji vlasnik nekretnine tuženik Grad Rijeka ne može izvlačiti korist uslijed oduzimanja vlasništva i proglašenja nekretnine javnim dobrom u općoj uporabi (nerazvrstana cesta) bez provođenja postupka izvlaštenja. U konkretnom slučaju radi se o faktičnom oduzimanju vlasništva bez da je za tako oduzeto vlasništvo podnositeljima osigurana i isplaćena naknada u tržišnoj vrijednosti oduzete imovine u skladu s člankom 50. stavkom 1. Ustava.

11.1. Stoga je ocjena Ustavnog suda da u konkretnom slučaju nadležni sudovi u svojim presudama nisu sagledali učinke iskazanog tumačenja odnosno primjene mjerodavnog prava na situaciju podnositelja u svjetlu ustavnog jamstva zaštite vlasništva. To osobito imajući u vidu zakonske odredbe na koje se Ustavni sud pozvao kao mjerodavno pravo u točki 7., odnosno praksu ESLJP-a navedenu u točki 7.1. ove odluke.

Nadležni sudovi, propustili su uzeti u obzir i ustavni zahtjev sadržan u članku 50. stavku 1. Ustava da se oduzimanje vlasništva neće smatrati ustavnopravno nedopuštenim ako je propisano zakonom, ako je u interesu Republike Hrvatske i ako je za tako oduzeto odnosno ograničeno vlasništvo osigurana i isplaćena naknada u tržišnoj vrijednosti oduzete imovine.

Osporenim presudom Županijskog suda u Splitu, kao i ukinutim dijelom izreke presude prvostupanjske odluke Općinskog suda u Rijeci, stoga je podnositeljima zbog neisplate naknade za oduzetu nekretninu povrijeđeno pravo vlasništva iz članka 48. stavka 1. u vezi s člankom 50. Ustava.

11.2. Pravno stajalište u odnosu na prijemor usporediv prijeporu podnositelja u ovom ustavnosudskom postupku, Ustavni sud iskazao je i u odluci broj: U-III-3726/2021 od 24. lipnja 2025. (www.usud.hr).

12. Slijedom navedenog, na temelju članaka 73. i 76. Ustavnog zakona, odlučeno je kao pod točkama I., II. i III. izreke.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
Ante Galić, v. r.